

آموزش جغرافیا در دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی

دکتر محمدرضا یوسفی روشن
استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه فرهنگیان بیرجند

چکیده

تعلیم و تربیت در یک کشور امری حساس به شمار می‌رود و این دو مقوله اگر در کنار یکدیگر باشند و به صورت صحیح عملی شوند، شاهد ترقی‌های همه‌جانبه آن کشور خواهیم بود. معلم، رکن اصلی تعلیم و تربیت و کلید سعادت و شقاوت یک ملت به دست فرهنگیان عزیز است. تأسیس دانشگاه فرهنگیان متناسب با شأن و منزلت فرهنگیان عزیز بوده است. نخستین دانشسرا در محدوده خراسان جنوبی به سال ۱۳۱۶ در شهر بیرجند تأسیس شد و سوابق بیش از ۸ دهه را در کارنامه خود دارد. در خراسان جنوبی دو پردیس شهید باهنر و امام سجاده (ع) در شهر بیرجند و مرکز آموزش عالی بنت‌الهدی صدر در شهر فردوس دایرند که به تربیت نیروهای متخصص دانشجو معلم همت گمارده‌اند. در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ تعداد دانشجویان پردیس‌های استان خراسان جنوبی ۱۲۷۸ نفر است که ۸۲ نفر (۶/۵ درصد) آن را دانشجویان رشته جغرافیا تشکیل می‌دهند. از سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ تا حالا تعداد ۲۱۴ دانشجوی رشته آموزش جغرافیا (۱۴۲ نفر مرد و ۷۲ نفر زن) جذب کرده‌اند. از کل دانشجویان، تعداد ۱۳۲ نفر فارغ‌التحصیل شدند که ۸۱ نفر مرد و ۵۱ نفر زن بودند. برای تحلیل اندوخته‌های آموزش نظری و عملی در طی سه ترم تحصیلی گذشته ۵ بازدید علمی استانی و برون‌استانی صورت گرفته است. در تاریخ ۲۶ بهمن ۱۳۹۶ جشنواره تجربیات برتر آموزشی - تربیتی اساتید و معلمان آموزش جغرافیا در شهر بیرجند برگزار شد. طبق سیاست‌های آموزشی دانشگاه فرهنگیان در حال حاضر، آموزش رشته‌ها به صورت قطبی در استان‌های کشور و در قالب پردیس‌های خواهران و برادران انجام می‌شود که بر این اساس، سه استان البرز، خوزستان و خراسان جنوبی عهده‌دار این مهم در حوزه آموزش تخصصی جغرافیا شده‌اند. مقاله حاضر به تشریح آموزش جغرافیا در دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی می‌پردازد.

کلیدواژه‌ها: آموزش، جغرافیا، دانشگاه فرهنگیان، خراسان جنوبی، پردیس شهید باهنر، بیرجند، پردیس امام سجاده (ع)، بنت‌الهدی صدر

سابقه آموزش در دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی

پس از مدرسه عالی دارالفنون و مدرسه ابتدایی رشدیه تبریز، مدرسه شوکتیه بیرجند سومین مدرسه از نوع مدارس جدید در ایران به شمار می‌آید که در سال ۱۲۸۲ هجری شمسی در شهر بیرجند دایر شد. مدرسه مذکور اولین مدرسه‌ای بود که در استان خراسان و در شرق ایران به وجود آمد. استان خراسان جنوبی مهد علم، فرهنگ و هنر کشور است و در طول زمان، مشاهیر و خدمت‌گزاران بی‌شماری را در دامان خود پرورانده است. شهر بیرجند زادگاه دانشمندان بزرگی همانند دکتر محمدحسن گنجی، بنیان‌گذار دانش جغرافیای نوین و هواشناسی در ایران است. پروفیسور گنجی آموزش دبستان و دبیرستان را در بیرجند به پایان رساند. پروفیسور کاظم معتمد نژاد، پدر علم ارتباطات و روزنامه‌نگاری در ایران و پروفیسور مهدی بلالی مود، پدر علم سم‌شناسی ایران، همچنین پروفیسور غلامحسین شکوهی، پدر علم تعلیم و تربیت ایران، به موجب سابقه ۶۰ ساله در تعلیم و تربیت و امور پژوهشی، لقب چهره ماندگار تعلیم و تربیت ایران را به خود اختصاص داده‌اند. نخستین دانشسرا در محدوده خراسان جنوبی به سال ۱۳۱۶ در شهر بیرجند تأسیس شد و سوابق بیش از ۸ دهه را در کارنامه خود دارد. در خراسان جنوبی، دو پردیس شهید باهنر و امام سجاده (ع) در شهر بیرجند و مرکز آموزش عالی بنت‌الهدی صدر در شهر فردوس دایرند که به تربیت نیروهای متخصص دانشجو معلم همت گمارده‌اند.

درباره دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی

مدیریت استانی دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی در مجموع از دو پردیس و یک مرکز آموزش

خراسان جنوبی و پردیس شهید باهنر را بر عهده دارد (تصویر ۱).

تصویر ۱. ریاست استانی دانشگاه فرهنگیان خراسان جنوبی و سرپرست پردیس شهید باهنر، دکتر ایرج مهدیزاده

برنامه آموزشی دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی برای آموزش جغرافیا

دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی از زمان دریافت ابلاغ مأموریت آموزش تخصصی جغرافیای قطب شرق ایران و پوشش بیش از ۱۴ استان کشور، اقدامات لازم در جهت فراهم کردن امکانات مورد نیاز آموزش جغرافیا در حد استانداردهای ملی دانشگاهی را آغاز کرده است. با توجه به آمار کل دانشجویان در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۹۸ در دو پردیس بیرجند، ۶/۵ درصد آن را دانشجویان رشته آموزش جغرافیا تشکیل می دهند. تمامی دانشجویان دبیری آموزش جغرافیا ورودی بهمن ماه دانشگاه فرهنگیان کشور به شهر بیرجند، پردیس شهید باهنر معرفی شدند و در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۹۸ تعداد ۸۲ نفر دانشجوی رشته جغرافیا در دو پردیس شهر بیرجند مشغول آموزش جغرافیا هستند (جدول ۲). در کل از نظر پراکندگی محل سکونت، دانشجویان چهارده استان کشور را پوشش می دهند و در جذب دانشجو معلمان از سراسر کشور تنوع قومیتی دارد.

جدول ۲. آمار دانشجومعلمان در طی سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷

پردیس	رشته	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۷		جمع
						ورودی مهر	ورودی بهمن	
شهید باهنر خراسان جنوبی	آموزش جغرافیا	۲۱	۳۵	۲۵	-	-	۳۲	۱۴۲
امام سجاده خواهران	آموزش جغرافیا	۱۸	۳۳	-	-	-	۲۱	۷۲

گفتنی است دانشگاه فرهنگیان خراسان جنوبی از سال تحصیلی ۱۳۹۱-۹۲ تا کنون تعداد ۲۱۴ دانشجوی رشته آموزش جغرافیا (۱۴۲ نفر آقا و ۷۲ نفر خانم) جذب کرده است. از کل دانشجویان تعداد ۱۳۲ نفر فارغ التحصیل شدند که ۸۱ نفر آقا و ۵۱ نفر خانم بودند.

عالی تشکیل شده است. پردیس برادران شهید باهنر و پردیس خواهران امام سجاده (ع) در شهر بیرجند و مرکز آموزش عالی بنت الهدی صدر خواهران در شهر فردوس واقع شده که دو پردیس و یک مرکز آموزش عالی توسط مدیریت استانی دکتر ایرج مهدیزاده مدیریت می شوند. علاوه بر این خانم دکتر باقرزاده، سرپرست پردیس امام سجاده (ع) و خانم خادمی سرپرست مرکز آموزش عالی بنت الهدی صدر فردوس هستند. تربیت دوره کارشناسی آموزش جغرافیا در ۲ پردیس شهید باهنر و پردیس امام سجاده (ع) بیرجند صورت می گیرد.

دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی در سه گروه مطالعات اجتماعی، تربیت حرفه‌ای، معارف و تربیت اسلامی، در قالب سه رشته تخصصی مطالعات اجتماعی (آموزش جغرافیا، آموزش تاریخ، آموزش علوم اجتماعی)، تربیت حرفه‌ای (راهنمایی و مشاوره) و یک رشته عمومی (آموزش ابتدایی) و همچنین دانشجویان مهارت آموز (ماده ۲۸) مشغول فعالیت است. کل دانشجویان در پردیس باهنر ۶۸۳ نفر، پردیس امام سجاده (ع) ۵۴۰ نفر و مرکز آموزش عالی بنت الهدی صدر فردوس ۵۵ نفرند که جمع کل آمار دانشجویان استان خراسان جنوبی به ۱۲۷۸ نفر می رسد (جدول ۱).

جدول ۱. آمار دانشجویان دانشگاه فرهنگیان خراسان جنوبی مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۹۸

پردیس/مرکز	مقطع	رشته تحصیلی	تعداد دانشجو
پردیس شهید باهنر	کارشناسی پیوسته	آموزش ابتدایی	۳۷۶
		آموزش تاریخ	۳۰
		آموزش جغرافیا	۶۱
	مهارت آموز (ماده ۲۸)	آموزش علوم اجتماعی	۱۱۴
		آموزگاران ابتدایی	۷۸
		دبیری تربیت بدنی	۱۲
پردیس امام سجاده (ع)	کارشناسی پیوسته	دبیری علوم تجربی	۱۲
		آموزش ابتدایی	۳۶۳
		آموزش تاریخ	۱۸
	آموزش جغرافیا	آموزش جغرافیا	۲۱
		آموزش علوم اجتماعی	۹۹
واحد دانشگاهی بنت الهدی صدر فردوس	کارشناسی پیوسته	آموزش ابتدایی	۴۰
	کارشناسی ناپیوسته	آموزش و پرورش ابتدایی	۱۵

مسئول استانی دانشگاه فرهنگیان خراسان جنوبی

ریاست استانی دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی بر عهده آقای دکتر ایرج مهدیزاده، عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی است. دکتر ایرج مهدیزاده از سال ۱۳۹۴ سرپرستی و مدیریت امور پردیس های استانی دانشگاه فرهنگیان

گروه جغرافیای دانشگاه فرهنگیان پر دپس های امام سجاد (ع) و شهید باهنر بیرجند

دانشگاه فرهنگیان پر دپس های امام سجاد (ع) و شهید باهنر بیرجند از سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ در رشته آموزش جغرافیا پذیرش دارد. اساتید هیئت علمی ۳ نفرند که گرایش های مختلف دارند (جدول ۳). علاوه بر این، با توجه به درس های ارائه شده هر ترم از اساتید متخصص دانشگاه دولتی بیرجند و فرهنگیان محترمی که دارای مدرک تخصصی دکتر هستند، برای تدریس دعوت می شود.

جدول ۳. اعضای هیئت علمی رشته جغرافیا

نام و نام خانوادگی	نوع مدرک، گرایش	درجه
دکتر معصومه سلیمانی	جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	مدرس
مهندس محمد دیمور	کارشناس ارشد زمین شناسی اقتصادی	مری پایه ۱۲
دکتر محمدرضا یوسفی روشن	جغرافیای طبیعی، گرایش ژئومورفولوژی	استادیار پایه ۸

توان های آموزش جغرافیا در استان خراسان جنوبی

با توجه به برنامه ریزی دانشگاه فرهنگیان، قطب آموزش جغرافیا در شرق ایران به خراسان جنوبی شهر بیرجند واگذار شده است. این شهر زادگاه پروفیسور گنجی و تعدادی دیگر از اساتید شهیر در کشور به حساب می آید. دانشگاه فرهنگیان در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ دانشجویان رشته جغرافیای ۸ استان خراسان شمالی، رضوی، جنوبی، سیستان و بلوچستان، کرمان، یزد، هرمزگان و اصفهان را تحت پوشش قرار داده است، اما در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ در ۳ گروه دانشجویی دبیری جغرافیا ورودی مهرماه و بهمن ماه پذیرش داشته است. علاوه بر ۸ استان بالا، استان های تهران، گلستان، مازندران، همدان، مرکزی و بوشهر دانشجویان رشته جغرافیا را پذیرش کردند که در مجموع ۱۴ استان کشور را از نظر آموزش رشته جغرافیا تحت پوشش دارد. مهم ترین موضوع قابل اشاره تنوع در جذب دانشجو معلمان از سراسر کشور با تنوع قومیتی است. شهر بیرجند توانمندی های زیادی در زمینه آموزش جغرافیا دارد که در اینجا به آن ها اشاره می شود:

- بهره گیری از اساتید تخصصی هیئت علمی وزارت علوم؛
- بهره گیری از اساتید تخصصی مدعو با مدرک دکتری در گرایش های مختلف؛

- دعوت از اساتید دانشگاه دولتی بیرجند با درجه دانشیاری که خوشبختانه همکاری بسیار خوبی با دانشگاه فرهنگیان دارند؛

- برخورداری از دو کارگاه آموزش جغرافیای پیشرفته و مجهز در پر دپس امام سجاد (ع) و پر دپس شهید باهنر؛

- وجود دو کتابخانه مجهز به کتاب های تخصصی و سالن مطالعه؛
- برخورداری از برنامه های کامل آموزشی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و شورای برنامه ریزی آموزش عالی برای دوره کارشناسی پیوسته آموزش جغرافیا (خاص دانشگاه فرهنگیان)؛

- برخورداری از برنامه جامع بازدید های علمی دانشجویی آموزش جغرافیا برای هر ترم تحصیلی؛

- وجود لندفرم های ژئومورفیک متنوع، همجواری با دشت لوت و تنوع

اشکال جغرافیایی و توانمندی های معدنی استان که همگی نقش بسیار مهمی در آموزش جغرافیا به ویژه بازدید های علمی دارند؛

- تدوین و چاپ کتب تخصصی دانشگاهی آموزش جغرافیا توسط اعضای هیئت علمی؛

- شرکت اساتید در کارگاه های تخصصی؛

- مشارکت اعضای هیئت علمی گروه جغرافیای دانشگاه فرهنگیان در کنفرانس های ملی و بین المللی دانشگاه بیرجند و پر دپس شوکت آباد (ارسال مقاله و عضویت کمیته علمی اولین کنفرانس بین المللی گردشگری بیابان لوت).

بازدید های علمی دانشگاه فرهنگیان

استان خراسان جنوبی

شناخت همه جانبه لندفرم های جغرافیایی و ژئومورفولوژی در مقیاس محلی، ناحیه ای و ملی برای دانشجویان دبیری جغرافیا که به عنوان آموزش دهندگان درس

جغرافیا در سطح مدارس کشور منصوب می شوند، بدون مشاهده علمی امکان پذیر نیست. مسافرت های علمی تجزیه و تحلیل اندوخته های آموزش نظری و عملی دانشجویان را در پی خواهد داشت. اساتید گروه جغرافیای دانشگاه فرهنگیان، پر دپس شهید باهنر و امام سجاد (ع) خراسان جنوبی به برگزاری مسافرت های علمی با مساعدت مسئولان محترم اهتمام می ورزند و در طول هر ترم تحصیلی حداقل یک مسافرت علمی با توجه به سرفصل دروس ارائه شده برنامه ریزی می شود. لذا مقدمات سفر علمی، شامل فراهم کردن وسیله نقلیه استاندارد، بیمه تمامی دانشجویان و اساتید و تأمین تمامی هزینه سفر علمی یک روزه تا یک هفته را برنامه ریزی می کنند. مسئولان محترم و اساتید گروه جغرافیا از برگزاری مسافرت های علمی استقبال می کنند و آن را بخش تکمیلی و عملی آموزش جغرافیا می دانند. مسافرت های علمی در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ و ۹۸-۱۳۹۷ به شرح ذیل است:

مسافرت علمی یک روزه شامل سه مسافرت علمی در داخل

استان خراسان جنوبی: بازدید از شهر بیرجند، رؤیت هلال ماه و مشاهده سیارات منظومه شمسی قابل رؤیت و بازدید از معدن قلعه زری (جدول ۴). هدف این مسافرت، مطالعه و بررسی پتانسیل های استان، لندفرم های ژئومورفیک، پتانسیل های معدنی استان، روش تحقیق، برنامه ریزی شهری (بازدید بافت قدیم و جدید شهر بیرجند)، بازدید از روستاهای متمم کز، واحه (روستای دهسلم)، عشایر، رصد سیارات منظومه شمسی، رؤیت هلال ماه و شروع ماه قمری است.

جدول ۴. بازدید علمی یک روزه دانشجویان رشته آموزش جغرافیا

شماره	محل بازدید	تاریخ	دانشجویان پر دپس	هدف
۱	شهر بیرجند	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	ورودی ۱۳۹۳، پر دپس شهید باهنر	برنامه ریزی شهری و مختارات شهری
۲	ارتفاعات بیرجند	۱۳۹۷/۰۹/۱۷	ورودی ۱۳۹۷، پر دپس شهید باهنر	رؤیت هلال ماه و سیارات منظومه شمسی
۳	معدن مس قلعه زری	۱۳۹۷/۱۰/۰۱	ورودی ۱۳۹۷، پر دپس امام سجاد (ع)	پتانسیل های معدنی، شناسایی کانی ها و سنگها

مسافرت علمی چندروزه

سفرهای علمی اساتید و دانشجویان که در سطح جوامع دانشگاهی برگزار می‌شوند از جمله پربرترین فعالیت‌های علمی هستند که می‌توانند پیوند بین دانش تئوری و عرصه میدانی را رقم بزنند. در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۹۷ دو بازدید علمی چندروزه برای دانشجویان پردیس شهید باهنر بیرجند برنامه‌ریزی شد. اساتید تخصصی گروه جغرافیا قبل از سفر علمی چندین جلسه تشکیل دادند و از طریق Google Earth ایستگاه‌ها و مراکز مورد بازدید را مشخص کردند و در طول سفر علمی چندروزه از لندفرم‌های ژئومورفیک، پدیده‌های طبیعی و انسانی بازدید کردند و با توجه به گرایش تخصصی اساتید، توضیحاتی برای دانشجویان ارائه شد. اولین اردوی علمی از تاریخ ۱۳۹۶/۰۸/۳۰ تا ۱۳۹۶/۰۹/۰۶ از شهر بیرجند تا جزیره قشم و دومین سفر علمی در ترم دوم از شهر بیرجند به زابل از تاریخ ۱۳۹۷/۰۲/۱۴ تا ۱۳۹۷/۰۲/۱۶ برگزار شد.

جدول ۵. بازدید علمی چندروزه دانشجویان رشته آموزش جغرافیا در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۹۷

شماره	محل بازدید	از تاریخ	تا تاریخ	هدف
۱	بیرجند - بندرعباس	۱۳۹۶/۰۸/۳۰	۱۳۹۶/۰۹/۰۶	عبور از دشت لوت، بازدید پدیده‌های جغرافیایی استان‌های خراسان جنوبی، کرمان، سواحل و جزایر هرمزگان
۲	بیرجند-زابل	۱۳۹۷/۰۲/۱۴	۱۳۹۷/۰۲/۱۶	بازدید علمی از پدیده‌های جغرافیایی سیستان

در مسیر بازدید علمی از بیرجند به بندرعباس، پدیده‌های جغرافیایی مورد بازدید قرار گرفتند و توضیحاتی برای دانشجویان ارائه شد. این پدیده‌ها شامل منشورهای بازالتی سربیشه، آسیاب‌های بادی که از انرژی بادهای ۱۲۰ روزه سیستان برای آرد کردن گندم استفاده می‌کردند، بدلندهای مسیر نهبندان به سمت روستای دهسلم بودند. علاوه بر این، بازدید از روستای دهسلم به عنوان نگین سرسبز بیابان لوت، عبور از دشت لوت که تجربه بسیار عالی برای اساتید و دانشجویان بود، بازدید از لندفرم‌های ژئومورفیک کلوتهای دشت لوت و اشکال ویژه مناطق بیابانی نیز انجام شد. دو لندفرم کاملاً مجزا در مناطق کلوته‌ها وجود داشت: یکی پشته‌ها و دیگری راهروها، که هر یک ۵۰ درصد وسعت منطقه را به خود اختصاص داده است. کلوته‌ها ۴ درصد کل بیابان لوت را شامل می‌شود. نیکا و پیکان‌های ماسه‌ای در حدود ۲۰ کیلومتری شهداد، درختان و درختچه‌های گز در گلدان‌های بیابانی لوت جای گرفته‌اند که به آن نیکا یا تل‌های گیاهی (تل گز) گفته می‌شود. تمامی این پدیده‌های جغرافیایی مورد بازدید دانشجویان قرار گرفت و رابطه‌ای بین آموخته‌های تئوری در کلاس و طبیعت برای همه آنان ایجاد شد.

در تاریخ ۱۳۹۶/۰۷/۳۰ بازدید یکروزه از شهر بیرجند، برای دانشجویان رشته آموزش جغرافیا برنامه‌ریزی شد و در آن با بافت قدیم و جدید شهر بیرجند، مدرسه شوکتیه، برنامه‌ریزی شهری و مخاطرات شهری آشنا شدند (تصویر ۲).

تصویر ۲. بازدید دانشجویان ورودی ۱۳۹۳ از شهر بیرجند، ۱۳۹۶/۰۷/۳۰

در تاریخ ۱۳۹۷/۰۹/۱۷ در پی هماهنگی با جناب آقای مهندس باقری عضو رؤیت هلال ماه در استان خراسان جنوبی، بازدید یکروزه برای دانشجویان رشته آموزش جغرافیا برای درس زمین در فضا ترتیب داده شد که دانشجویان به صورت عملی با رؤیت هلال ماه، آغاز ماه قمری، رؤیت سیارات منظومه شمسی به ویژه زحل و حلقه‌های زیبای آن آشنا شدند و اندوخته دیگری بر اندوخته‌های نظری و عملی خویش از درس زمین در فضا افزودند (تصویر ۳).

تصویر ۳. رؤیت هلال ماه و سیارات منظومه شمسی قابل رؤیت در پارک صیاد شیرازی بیرجند، تاریخ ۱۳۹۷/۰۹/۱۷

بازدید میدانی برای یادگیری و تجربه مستقیم زمین‌شناسی برای جغرافیا از معدن مس قلعه زری در تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۰۱ صورت گرفت. در این بازدید، دانشجویان با نحوه تشکیل معدن مس قلعه زری، شناسایی کانی‌ها و سنگ‌ها و سختی کار در معدن از نزدیک آشنا شدند (تصویر ۴).

تصویر ۴. معدن مس قلعه زری در عمق ۵۰۰ متری زمین، ۱۳۹۷/۱۰/۰۱

تصویر ۷. ارگ بم و سد جیرفت، ۱۳۹۶/۰۹/۰۳

تصویر ۵. کلوت‌های دشت لوت و جنگل حرادر جزیره در گهان قشم، ۱۳۹۶/۰۹/۰۴

تصویر ۸. سواحل خلیج فارس و باغ شازده ماهان کرمان، ۱۳۹۶/۰۹/۰۲

تصویر ۶. بندلدهای جاده نهبندان به دهسلم و آسیاب‌های بادی خوانشرف نهبندان، ۱۳۹۶/۰۸/۳۰

دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی
در سه گروه مطالعات اجتماعی، تربیت
حرفه‌ای، معارف و تربیت اسلامی، در
قالب سه رشته اختصاصی مطالعات
اجتماعی (آموزش جغرافیا، آموزش
تاریخ، آموزش علوم اجتماعی)، تربیت
حرفه‌ای (راهنمایی و مشاوره) و یک
رشته عمومی (آموزش ابتدایی)
و همچنین دانشجویان
مهارت آموز (ماده ۲۸)
مشغول فعالیت
است

برگزاری
جشنواره تجربیات
برتر آموزشی - تربیتی
اساتید و معلمان آموزش جغرافیا

جشنواره تجربیات برتر آموزشی - تربیتی اساتید و معلمان آموزش جغرافیا در روز پنجشنبه ۱۳۹۶/۱۱/۲۶ ساعت ۸ صبح تا ۲۰ در محل هتل سپهر بیرجند، با هدف پاسداشت یاد مرحوم پروفسور گنجی، پدر علم جغرافیا و تهیه بنای جریان یادگیری در مدارس و توسعه تجربیات معلمان در فضای دانشگاه تربیت معلم و همچنین اندوخته قابل توجهی برای معلمان با تجربه کمتر در مراکز آموزشی برگزار شد.

گام نخستین این جشنواره در تاریخ ۱۳۹۶/۰۴/۱۱ با موافقت دانشگاه فرهنگیان کشور برداشته شد و همزمان با آن دبیرخانه این جشنواره در استان تشکیل شد و در آبان ماه ۱۳۹۶ نیز اطلاع‌رسانی و فراخوان این جشنواره صورت پذیرفت که در آن از همه اساتید، معلمان و پژوهشگران دعوت به عمل آمد تا با توجه به محورهای جشنواره مطالب خود را ارائه دهند. با به پایان رسیدن مهلت ارائه آثار در مجموع ۱۱۵ نفر برای شرکت در این جشنواره ثبت‌نام کردند که بعد از بررسی‌های اولیه ۶۵ اثر کامل توسط دبیرخانه این جشنواره دریافت شد. با بررسی اولیه آثار، مهلتی برای اصلاح اثر در نظر گرفته شد و در نهایت ۳۰ اثر برای تیم‌های سه‌گانه داوران ارسال شد و مقرر شد که داوران ۷۰ درصد از امتیاز را برای نحوه تدوین تجربه و ۳۰ درصد از نمره برای نحوه ارائه تجربه لحاظ کنند که بعد از اعلام نظر داوران در نهایت ۱۲ اثر به صورت حضوری و ۸ اثر نیز به صورت پوستر پذیرفته شد.

بازدید علمی دوم از منطقه سیستان در اردیبهشت‌ماه برگزار شد. مواردی که مورد بازدید قرار گرفتند، عبارت بودند از: معدن آزیست حاجات که به علت مسائل زیست‌محیطی متروک شده باقی مانده بود؛ دریاچه هامون که روزگاری زنده بود و زندگی می‌بخشید و دشت سیستان را با آن گندم‌زارانش سیراب می‌کرد و مردمان آن دیار را روزی بخش بود، اما اکنون خشک و مملو از گردوغبار بود. دانشجویان از تمدن بزرگ شهر سوخته بازدید کردند که آدمی را به تأمل در گذشته فرامی‌خواند. رودخانه خشکیده‌ای را دیدیم که روزگاری هیرمند نام داشت و شاه‌رگ حیات دیار سیستان بود. در ادامه از ایستگاه تنگه غلامان و چاه نیمه‌های زهک که آب بسیاری از شهرهای سیستان و بلوچستان را تأمین می‌کرد بازدید به عمل آمد.

تصویر ۹. رودخانه هیرمند، مرز ایران و افغانستان و کوه خواجه در زابل، ۱۳۹۷/۰۲/۱۵

تصویر ۱۰. شهر سوخته و موزه آن، ۱۳۹۶/۰۲/۱۶

برگزاری سخنرانی علمی و کارگاه‌های

آموزشی تخصصی

فعالیت‌های علمی که در دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر و امام سجاد(ع) برگزار شد، شامل سخنرانی علمی با عنوان «نوسانات سطح آب دریای خزر در دوره ثبت ابزاری از سال ۱۸۳۷ تا ۲۰۱۴ میلادی» بود. این سخنرانی در تاریخ ۱۳۹۶/۰۹/۲۵ در سالن کنفرانس پردیس شهید باهنر برگزار شد (تصویر ۱۳). برگزاری کارگاه آموزشی تولید محتوای الکترونیک با استفاده از نرم‌افزار Active Inspir برای دانشجویان در تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۲۱ و کارگاه آموزشی آمادگی در برابر زمین‌لرزه در تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۰۱ در سالن کنفرانس پردیس شهید باهنر برگزار شد (تصویر ۱۴). مهم‌ترین معضل پردیس شهید باهنر، فضای فیزیکی آن است که با توجه به وجود گسل‌های فعال و زمین‌لرزه‌های تاریخی گذشته آن، نیازمند توجه ویژه استانی و ملی است تا یک فضای آموزشی استاندارد و ایمن، در شأن و جایگاه دانشجویانی احداث شود که بیشتر آن‌ها رتبه زیر ۱۰۰۰ کسب کرده و اولویت انتخاب آن‌ها دانشگاه فرهنگیان بوده است. لذا کارگاه‌ها و سخنرانی‌ها با هدف تقویت دانش جغرافیایی دانشجویان و تبادل علمی در هر ترم در دانشگاه فرهنگیان استان برگزار می‌شود.

تصویر ۱۳. برگزاری سخنرانی علمی نوسانات سطح آب دریای خزر و آمادگی در برابر زمین‌لرزه

کارگاه‌های تخصصی آموزش جغرافیا

در دو پردیس شهید باهنر و امام سجاد(ع) که دانشجویان رشته جغرافیا مشغول به تحصیل‌اند، دو کارگاه مجهز رشته جغرافیا به نام کارگاه پروفیسور گنجی دایر است. تمامی دروس عملی در کارگاه برگزار می‌شود. وسایل موردنیاز، شامل نقشه‌های توپوگرافی در مقیاس ۱:۵۰۰۰۰ و ۱:۲۵۰۰۰۰، نقشه‌های طبیعی، کورویمتر، پلانیمتر، قطب‌نما، میکروسکوپ، استریوسکوپ آینه‌دار (Mirror Stereoscopes)، کانی‌ها و سنگ‌ها در کارگاه موجود است. اساتید با توجه به دروس کارگاهی برای آموزش دانشجویان از این وسایل استفاده می‌کنند.

تصویر ۱۱. پوستر اولین جشنواره تجربیات برتر آموزشی-تربیتی اساتید و معلمان آموزش جغرافیا، ۱۳۹۶/۱۱/۲۶

این جشنواره دارای دو بخش جانبی، نمایشگاه و کارگاه‌های آموزشی بود. از این‌رو با توجه به گستردگی زمین‌لرزه در چند ماهه اخیر، احساس شد ارتقای سطح دانش و آگاهی در این زمینه می‌تواند نقش مهمی در مقابله با بلایای طبیعی از جمله زمین‌لرزه داشته باشد. دو کارگاه آموزشی با عنوان «مروری بر مخاطرات طبیعی استان خراسان جنوبی با نگاهی ویژه بر لرزه‌خیزی و فرونشست زمین» و «کارگاه آموزشی روش تدریس کتاب جدید التالیف جغرافیا» برای معلمان آموزش جغرافیا برگزار شد. در پایان بعد از ارائه تجربیات بر اساس نظر داوران، ۶ تجربه برتر اول معرفی شد.

تصویر ۱۲. برگزاری جشنواره در هتل سپهر بزرگ مشهد - تصویر پایین: مزارمرحوم دکتر گنجی